

Hiiliviisas kaupunkivihreä -podcast

Jakso 1: Niittykävelyllä Lammassaarella

[äänite alkaa]

00:00:00 [Intro]

Aalto-yliopiston podcast. [äänimerkki]

00:00:15 Tiina

Hei tervetuloa mukaan meidän kanssa niittykävelyllä. Tällä kertaa me ollaan kävelyllä Helsingin Lammassaarella ja mun mukana on maisema-arkkitehti ja väitöskirjatutkija Mari Ariluoma. Mun nimi on Tiina Merikoski ja mä oon niin ikään maisema-arkkitehti, mutta myös tutkijatohtori Aalto-yliopistossa sekä arkkitehtuurin laitoksella että rakennetun ympäristön laitoksella. Tänään meidän tarkoituksena olisi keskustella siitä, miten ihmeessä niittyluonto mahtuu kaupunkeihin. Jos tässä keskustelussa kuuluu taustalla ihmisten tai lintujen ääniä tai muuta taustaääniä tai hälyä, niin se johtuu vaan siitä, että me ollaan kerta kaikkiaan oikeasti täällä kaupunkiluonnossa eikä missään studiossa. Toivottavasti siitä huolimatta pystytte hyvin seuraamaan tätä meidän keskustelua, eikä se häiritsisi teitä pahasti.

Hei Mari, kiva, että sä lähdit mun kanssa tänne kävelyllä. Haluatko kertoa parilla sanalla tähän alkuun itsestäsi ja sun työstä ja näin?

00:01:26 Mari

Joo tosiaan mä oon maisema-arkkitehti ja teen ihan suunnittelutyötä. Mä oon omassa toimistossa, meillä on Nomaji maisema-arkkitehdit -niminen maisema-arkkitehtitoimisto. Me tehdään monenlaista suunnittelua pääkaupunkiseudulle ja muualle Suomeen: julkisten alueiden suunnittelua, puistoja, aukioita ja sitten pihvoja, korttelipihvoja ja uudiskohteiden pihvoja pääasiassa, ja sitten myös tällaisten luontokohteiden suunnittelua. Esimerkiksi nää Lammassaaren luontopolkurakenteet on meidän suunnittelemia yhteistyössä Studio Puisto Arkkitehtien kanssa. Ja sitten toinen puoli on, että mä oon myös tosi kiinnostunut tästä tutkimuspuolesta. Se on oikeastaan lähtenyt siitä, että oon jotenkin ihan opiskelusta asti ajatellut, että luonnonprosessit ja niiden huomioiminen suunnittelussa on se kiinnostava juttu maisema-arkkitehtuurissa ja että sitä voisi vielä enemmänkin kaupunkiympäristössä hyödyntää. Sitä kautta oon päätenyt sitten sekä opetustöihin tuonne Aalto-yliopiston arkkitehtuurin laitokselle että tutkimuksen pariin useisiin hankkeisiin.

00:03:06 Tiina

Jep! Aloitetaan ihan sillä, että mitä kaikkea kaupunkivihreä merkitsee. Nyt sä puhuit jo siitä tutkimuspuolesta ja tietysti suunnittelijana, sinulla on ne kaksi lähtökohtaa ja mielenkiintoa, mutta ihan kaupunkilaisena ja kaupunkiluonnon ja -vihreän käyttäjänä - mitä se sinulle merkitsee?

00:03:35 Mari

No se onkin tärkeä kysymys ja tavallaan toki sitä tulee havainnoitua ympäristöä ja luontoa kaupungissakin aika usein ammattilaisen ja ikään kuin tutkijankin silmin. On oppinut jotenkin

tarkkailemaan hyötyjä analyttisesti, mutta viime vuosina mä oon oppinut kyllä itsekin hellittämään siitä ja ihan vaan nauttimaan puistoista ja ympäristöstä kaupunkilaisena, että ei enää suhtaudu kaikkeen jatkuvasti niin kriittisesti ja analyttisesti. Se on mun mielestä sellaista, että siitä tulee hyvää oloa ja esteettisiä kokemuksia ja niin edelleen, ja ne on varmaan sellaisia, mitä jokainen voi kokea. Ja sitten ammattilaisen näkökulmasta voi alkaa analysoida myös paljon enemmän kaikkia hyötyjä, mitä kaupunkivihreä ja luonto kaupungissakin tuottaa.

00:04:51 Tiina

Aivan. Miten sä kuvailisit, tai kerro vähän siitä, että miten sä käytät kaupunkien viheralueita? Mitä sä tarvitset tai odotat kaupunkiluonnolta tai tämmöiseltä viheralueelta?

00:05:08 Mari

Jos ihan miettii, että miten itse tulee käytettyä, niin ihan päivittäin tulee koiran kanssa ulkoiltua lähipuistoissa ja -metsissä ja jotenkin koen, että itselle on ainakin tärkeää se, että pääsee viheralueille tosi läheltä kotoa ja just ihan viiden minuutin matkan päästä ja noin. Mutta sitten toisaalta on myös palvelut ja ne siinä lähellä, se on mun mielestä kaupungissa hyvä ja tärkeä juttu. Mutta onhan toki hyvin paljon erilaisia käyttötapoja, pitää olla erilaisia viheralueita ja erilaista luontoa, pitää olla helposti saavutettavia paikkoja, esteettömiä alueita ja urheilumahdollisuuksia, mutta sitten rauhallisempia paikkoja myös. Ehkä se monipuolisuus on mun mielestä tärkeätä.

00:06:19 Tiina

Joo. Onko sulla jokin, jos sanoisi vaikka "arkivihreäksi", eli jokin tämmöinen tietty viheralue tai paikka missä sä säännöllisesti käytät vaikka just sen sun koiran kanssa tai muuten? Mikä olisi semmoinen paras, tutuin ja tärkeä paikka?

00:06:42 Mari

No joo tää on tota hyvin klassinen, mutta olen nyt pari vuotta asunut Tapiolassa ja meillä on viiden minuutin kävelymatka Silkkiniitylle, joka on Tapiolan keskeisiä puutarhakaupungin alkuperäisiä puistoalueita ja on kyllä tosi hieno puisto. Siellä ei ole sinänsä mitenkään monipuolisesti toimintoja, mutta se on kaupunkikuvallisesti tosi hieno puistotila, ja siellä tulee käytyä päivittäin melkein pävelemässä.

00:07:23 Tiina

Aivan, tämä onkin mielenkiintoinen aasinsilta siihen, että mä olin seuraavaksi kysymässä, muuttuuko tai onko muuttunut lähiaikoina jotain näissä sun arkisissa viherympäristössä, tai puuttuuko sieltä jotain tai onko otettu jotain pois? Tapiola on alue, jota jatkuvasti vähän myllerretään ja uudistetaan. Onko siellä tapahtunut sen tyyppisiä muutoksia, mitkä on jotenkin ehkä muuttanut huonompaan suuntaan sitä puutarhakaupunkimaisuutta tai sitten toiseen suuntaan, eli että sinne on tullut jotain tosi upeata lisää tästä näkökulmasta? Oletko miettinyt tällaista?

00:08:10 Mari

Joo, keskustelut Tapiolan ympärillä käy kiivaasti varsinkin tuolla Espoossa ja Tapiolan asukasyhdistyksessä ja näin, mutta sinänsä siellähän ei ole, ne isot puutarhakaupungin puistoalueet ja metsäalueet on kyllä aika hyvin toistaiseksi säilynyt. Tapiolan keskus on kokenut ison myllerryksen ja nyt siellä on juuri avautunut uusia kävely-ympäristöjä siinä keskustassa. Ehkä nyt tähänkin keskusteluun liittyen olisin toivonut, että siellä olisi vähän enemmän myös vihreätä siellä keskustassa, se näyttää aika betoniselta tällä hetkellä, se on

ehkä sellainen. Mutta ehkä voisi tuohon vielä silleen yleisemminkin vastata, että kyllähän Espoossa ja Helsingissä ja kaikkialla pääkaupunkiseudullakin toki edelleen koko ajan viheralueille rakennetaan, ja kyllähän se on sellainen asian, mitä pitäisi aika painokkaasti miettiä, että kannattaako se pitkällä aikavälillä.

00:09:26 Tiina

Aivan. Hei nyt me noustiin tällaiselle, kun täällä Lammassaassa on tällaisia katseluterasseja tai -laitureita, mä en tiedä, onko teillä joku oma nimi näille, mutta nää on tosi kivoja ja kivasti mietitty, että mihin nää avautuu, voi vähän tarkkailla lintuja ja luontoa. Haluatko kertoa vähän näistä, kun tämmöinen sattui kohdalle ja me noustiin tänne. Millaisia ajatuksia tässä on taustalla tai miten tällaisia suunnitellaan?

00:09:55 Mari

Joo sen verran voin ainakin sanoa, että täällä on esteettömyys ollut keskeinen lähtökohta suunnittelussa. Niin kuin huomattiin, tää on tällainen matala lintujenkatselulava, johon nousta tuosta polulta tuollaista loivaa ramppia pitkin, eli siitä pääsee myös vaikka pyörätuolilla tai lastenvaunuilla helposti. Ja sitten tässä etualalla, kun seistään tällä lavalla, on tällainen lasikaide tässä päädyssä eli siitä myös esimerkiksi pyörätuolissa istuva tai pienet lapset näkevät myös ympäristöön, eli on huomioitu näitä käyttäjiä monipuolisesti.

00:10:46 Tiina

Joo se on varsinkin mun mielestä tosi kiva ja ehkä vähän uutta tällaisissa katselupaikoissa ja lintutorneissa verrattuna niihin, missä on tottunut käymään. Oliko teillä minkälaista, tai tietysti teillä on vahvaa suunnitteliijaosaamista omassa toimistossa, mutta tarvitsitteko tämän tyyppiseen suunnittelutyöhön jotain muuta asiantuntijuutta, oliko teillä biologi tai ornitologi tässä apuna pohtimassa näitä katselupaikkoja ja -suuntia esimerkiksi?

00:11:22 Mari

Joo no mun täytyy nyt sanoa, että mä en itseasiassa meidän toimistolta ollut itse mukana tässä projektissa, mutta sen tiedän, että meidän työryhmässä ei varsinaisesti ollut luontoasiantuntijaa. Mutta Helsingin kaupungilta oli kyllä hyvä ohjaus, että sieltä varmasti tuli sekin. Tässä pyrittiin näitä polkuja ja reittejä mahdollisimman paljon säilyttämään siinä missä, täällähän meni aikaisemmin semmoiset vanhat kapeammat pitkosreitit niin pyrittiin säilyttämään ne reitistöt aika pitkälti.

00:11:58 Tiina

Joo mä oon itseasiassa jutellut toisessa yhteydessä Kalle Mellerin kanssa, joka mun käsittääkseni oli siinä Helsingin kaupungin puolesta asiantuntijana, on kyllä ihan loistotyyppi ja tosi perehtynyt lintuihin. Voisin hänet ottaa mukaan myös kävelylle, mikä ei ole itse asiassa huono idea, voisin kutsua hänetkin, mutta katsotaan onko aikaa, on mun mielestä hauska tyyppi. No mitä sitten, jos voidaan jatkaa vaikka kävelyäkin tästä eteenpäin, mutta nyt kun päästiin tähän suunnittelutyöhön, niin mitä mieltä sinä suunnittelijana oot: onko meillä tarpeeksi kaupunkivihreää suomalaisissa kaupungeissa ja oletko huolissasi täydennysrakentamisen ja tiivistämisen trendeistä? Jääkö sinne riittävästi tilaa enää esimerkiksi niittyluonnolle? Tämähän tarvitsee aika paljon tilaa, ei voi mihinkään ihan pienelle sisäpihalle välttämättä saada. Vai voiko?

00:13:10 Mari

No periaatteessa voi saada. Mä voin heti mainita tässä yhden esimerkin, tuossa Helsingin keskustassa avautui juuri vastikään ihan siinä Rautatieaseman vieressä uusi hotelli, jonka

sisäpihalle me ollaan suunniteltu semmoinen ikään kuin pieni metsäpuisto. Siellä on havukasveja, monipuolista kasvillisuutta ja sadevesipainanne ja noin. Eli ihan kaupungin keskustaankin voi saada sellaisia asioita, jos haluaa. Yks näkökulma sitten tähän voisi olla tietysti se, että nyt kun me ollaan täällä Lammassaassa, niin tähän on alue, jota ei muuten pystyisi ikään kuin käyttämään, tätä ei voisi rakentaa tätä kosteikkoaluetta, eikä tätä olisi järkevää tehdä sellaiseksi tosi rakennetuksi puistoksi tietenkään. Tätä olisi tosi vaikea käyttää, jos täällä ei olisi tämmöisiä pitkosreittejä. Yks näkökulma on se, että voidaan ottaa käyttöön pienilläkin suunnitteluratkaisuilla ja toimenpiteillä semmoisia alueita mitkä ei ehkä muuten olisi kovin saavutettavia. Ja varmasti tällainenkin lisää sitten sellaisten asioiden arvostusta. Esimerkiksi täällä kun ihmiset pääsee tänne ruovikkoon ja pystyy tarkkailemaan lintuja, niin se varmasti lisää luonnon arvostusta, näin ainakin uskon. Mutta ehkä yleisemmin ottaen toki vielä on suomalaisissa kaupungeissa aika hyvin viheralueita, mutta kyllähän koko ajan edelleen tiivistämiskeskustelut ja erilaiset paineet maankäytön tehostamiseen on koko ajan käynnissä. Itsekin olen mukana ja meidän toimisto on mukana sellaisissa hankkeissa, missä sitten joudutaan enemmän tai vähemmän jotain viheraluetta nakertamaan rakentamisen tieltä ja sitten vaan koitetaan tehdä se mahdollisimman hyvällä tavalla ja niin, että saataisiin säästettyä mahdollisimman paljon. Ja ehkä tuotua uutta luontoa myös.

00:15:40 Tiina

Niinpä. Semmoinen hauska juttu tuli mieleen, kun puhuit just tästä alueesta, vähän aikaa sitten hesarissa oli Englannin prinssi Philipin vierailusta aikoinaan täällä Helsingissä ja että hänellä voisi mahdollisesti olla vähän roolia siinä, että aika iso osa varsinkin tuosta Viikin puoleisesta suojelualueista ja luontoalueesta olisi mahdollisesti hänen tämmöisestä hämmästyksestä, kun hänelle oli esitelty rakentamissuunnitelmia sille alueelle ja hän oli pohtinut, että oletteko tosissanne, että näin hienoa luontoaluetta tulette rakentamaan. Että hänellä olisi mahdollisesti roolia siinä, että suojelualuetta laajennettiin ja suunnitelmaa rakentamisesta vähän kutistettiin. Onko sulla mitään tietoa tällaisesta historiasta?

00:16:35 Mari

Ei ole, mä en ole kyllä perehtynyt tuohon, kiinnostava kuulla!

00:16:39 Tiina

Joo mun mielestä se oli hauska, hän oli innokas lintuharrastaja, häntä oli sen takia sitten täällä kierrätetty, mutta kiinnitin huomiota vaan siihen, se oli myös mun mielestä kiva.

00:16:50 Mari

Yllättävältä taholta on tullut tää mutta joo.

00:16:54 Tiina

Joo! Eikä siis tietysti siinä kukaan tiedä, että onko siinä mitään oikeata roolia, mutta mahdollisesti on tietysti voinut vaikuttaa siihen, että on vähän muutettu mieltä, mutta tuommoinen sivujuonne siinä. No sitten mä palaan siihen mistä aloitin, kun mä esitin monta kysymystä putkeen, mutta oletko sä huolissasi tämän tiivistämisen seurauksista? Luuletko, että se voi johtaa siihen, että meillä ei olisi enää riittävästi tilaa kaupunkiluonnolle ja kaupunkiniitylle?

00:17:28 Mari

No joo, voisin varmaan sanoa, että mä oon huolissaan. Ehkä mä en jotenkin halua ajatella sitä sillä tavalla, jotenkin oma työkin kävisi raskaaksi, jos olisi jatkuvasti huolissaan, itse koittaa ajatella ikään kuin ratkaisukeskeisesti ja koittaa löytää sitten keinoja sen kehityskulun

eteenpäin viemiseksi hyvällä ja kestäväällä tavalla ja pyrkii vaikuttamaan ratkaisuihin ja keskusteluihin. Mutta on se sillä tavalla, että ymmärretäänkö esimerkiksi arvostaa sitä kaupunkivihreää. Ei ehkä enää viime vuosina ole niin paljon, mutta aikaisemmin on omassakin työssä ja opiskelujenkin aikana aika paljon törmännyt sellaiseen ajatteluun, että kun meillä on täällä Suomessa ja joka paikassa tätä luontoa niin paljon, niin emmehän me tarvitse sitä tänne enää, että miksi meidän pitäisi rakentaa puistoja tai tuoda vihreää katutilaan tai tällaista ajattelua, sitä on edelleen mun mielestä. Mutta siinä vaiheessa, kun kaupunkirakenne alkaa olla tosi tiivis ja näin, niin mun mielestä sen jälkeen se ei enää sitten päde. Luonnon pitäisi olla ihan lähellä, ihmisten pitäisi päästä jokapäiväisessä arkiympäristössään kosketuksiin luonnon kanssa. Silloin se ei ole siellä itsestään enää.

00:19:09 Tiina

Aivan. No mites sitten sä näkisit, että mikä on tällainen, jos palataan tähän kaupunkiniittyteemaan, joka on nyt jollain tavalla sateenvarjoteema tässä keskustelussa, mikä niittyjen rooli tai merkitys on kaupunkiluonnossa? Sä puhuit jo siitä, että on hyvä, että on tosi monipuolista sekä käytettävyydeltään mutta myös luonnon ominaisuuksiltaan. Miten sä näet kaupunkiniittyjen tai niittyluonnon merkityksen kaupunkirakenteen sisällä?

00:19:46 Mari

Joo no ehkä ensimmäisenä tulee mieleen pölyttäjät, pölyttäjähönteiset ja ylipäättänsä hönteiset ja luonnon monimuotoisuus mikä tietenkin on iso megahaaste, mihin pitää pystyä myös vastaamaan kaupungeissa. Pitää löytää uusia keinoja sovittaa monimuotoista luontoa kaupunkiin. Monissa tutkimuksissakin on todettu, että tätä hönteislajistoa ja pölyttäjiä kyllä kaupunkiympäristöstäkin löytyy ja kaupunki pystyy tarjoamaan sellaisia elinympäristöjä. Nimenomaan ihmistoiminnan myötä hoidetut, ikään kuin kulttuurivaikutteiset kohteet on monesti näitä arvokkaita niittykohteita, kuten perinneympäristöt ja muut missä on niitetty ja laidunnettu vuosisatoja tai -kymmeniä. Eli ihminen pystyy luomaan niittyluontoa ja se on aika hyvä, monimuotoinen luontotyyppi, jota pystytään tuomaan myös kaupunkiin. Monet kaupungit itse asiassa ovatkin alkaneet suunnittelemaan niittyverkostoja. Ehkä aikaisemmin ajateltiin, että tällaiset luontoverkostot tai ekologiset verkostot kaupungissa pohjautuvat metsiin. Meillä on Suomessa tosi paljon metsäluontoa ja metsää kaupungeissakin, mutta ehkä tämä niitty on nyt tullut siihen rinnalle sillä tavalla, että on ajateltu, että sitä on ehkä jossain määrin helpompi sovittaa hyvin tiiviiseenkin ympäristöön. Niittyjä voidaan perustaa jopa talojen katoille.

00:21:41 Tiina

Okei eli onko siinä se, että se ei tarvitse mitään kovin... Kerro vähän siitä, mitä se edellyttää vaikka rakennuksen rakenteilta tai paljonko se tarvitsee kasvutilaa tai näin? Toi kuulostaa hienolta, että ne toimii myös katoilla.

00:22:06 Mari

Joo no tällaisia viher- tai kasvikattoja nyt toki niitä yritetään tosi paljon kaupunkisuunnittelussa edistää, Helsingissä esimerkiksi tällä hetkellä ja muissakin kaupungeissa. Toki sitten niittykattojen perustaminen vaatii, että se huomioidaan siellä rakennuksen rakenteissa. Tai jos on olemassa oleva kohde, niin tietenkin pitää varmistaa, että siellä on riittävät kantavat rakenteet ja sitten se vaatii erilaisia kerroksia, juurisuoja ja salaojituserroksia ja muita. Noita viherkattoja ja kasvikattoja kyllä siinä mielessä vähän kritisoidaankin, että niiden rakentamisessa käytetään muovia ja materiaaleja, joilla saattaa olla aika iso hiilijalanjälki. Niitä ratkaisuja pitää kyllä vielä kehittää, ei se ole välttämättä

absoluuttisen hyvä ratkaisu aina. Mutta siellä, missä ei ole muuta tilaa vihreälle, kasvikoitoista on kyllä tosi paljon hyötyä.

00:23:22 Tiina

Aivan, houkuttelee pörriäisiä ja muuta.

00:23:26 Mari

Joo.

00:23:27 Tiina

Palataan vielä siihen, että kun suunnitellaan kaupunkiympäristöön luontoa, niittyä tai kaupunkiviheralueita, niin tuleeko tilanteita, missä joutuu sen puolesta vähän taistelemaan? Oletteko te suunnittelijoina tai toimistona sellaisissa... onko helppo saada perusteltua, että me tarvitaan tähän maksimaalinen määrä vihreää vai onko se sellainen, mistä joutuu kynsin ja hampain pitämään kiinni, että saa edes pienen postimerkin jonnekin keskelle korttelia? Mikä sun kokemus on?

00:24:10 Mari

Aika usein lähtökohtaisesti maisema-arkkitehdit on mukana sellaisissa hankkeissa, joissa jo lähtökohtaisesti halutaan vihreää. Sitten ehkä enemmän tuntuu, että on paljon semmoista suunnittelua ja rakentamista, missä olisi voinut olla hyvä, että siellä olisi ollut kaupunkivihreän puolustaja mukana, sanotaanko näin. Mutta siis toki, en mä nyt ehkä kutsuisi sitä välttämättä taisteluksi, varmasti on semmoisiakin rooleja, mutta omassa työssäni se on enemmän sellaista, että pitää yhteensovittaa monenlaisia tarpeita. Ja kyllä sitten on välillä tietenkin ristiriitoja jonkin, esimerkiksi infrastruktuurin, kuten maanalaisten putkien, kaivantojen ja kaapeleiden ja kaiken sellaisen kanssa, että ne ei veisi kaikkea tilaa esimerkiksi puilta tai tämän tyyppisiä kysymyksiä. Se on ehkä sellaista jokapäiväistä, kuuluu jokaisen suunnittelutehtävään melkein, että niitä pitää ratkoa.

00:25:19 Tiina

Aivan. Ja kuka tekee sen pääasiassa? Mä ymmärrän hyvin sen, että kun se tulee teille työpöydälleni niin päätökset vihreästä on jo tehty kun kerran maisema-arkkitehti sinne halutaan mukaan. Mutta mitä sä sanot, kenellä on se vaikutusvalta siihen, että miten paljon ja millaisella kunnianhimon tasolla luontoa kaupunkiin tuodaan? On varmasti paljon kohteita, jotka ei koskaan tule teidän työpöydällemme, koska on päätetty, että ei tarvita tai tehdä luontoa juuri sille suunnittelualueelle.

00:26:01 Mari

Joo no ehkä sen verran pitää korjata tuota mitä aiemmin sanoin, että toki me pystytään siihen meidänkin työssä vaikuttamaan, me myös ollaan maankäytön suunnittelun hankkeissa mukana, tehdään viitesuunnitelmia esimerkiksi uusille asemakaava-alueille ja näin. Tokihan niissä pystyy vielä sitten vaikuttamaan jonkin verran vihreän määrään, tai aika paljonkin. Mutta kyllähän sitten kuitenkin tulee sieltä poliittisesta päätöksenteosta ja esimerkiksi yleiskaavasta ne ratkaisut, että kuinka tehokasta rakentamista esimerkiksi on tavoitteena saada jollekin alueelle. Kuinka paljon sinne pitää saada neliöinä uutta asuinpinta-alaa ja näin, niin kyllähän ne sitten isossa kuvassa vaikuttaa aika paljon. Sitten voidaan miettiä sitä, että kuinka paljon rakennuksissa on kerroksia, kuinka paljon saadaan korkeutta ja kuinka paljon jää sitten tilaa muulle, ikään kuin näin todella paljon yksinkertaistettuna. Mutta kyllä poliittinen päätöksenteko on siinä isossa roolissa.

00:27:20 Tiina

Aivan. Teettekö te toimistona tai maisema-arkkitehtuurin ammattilaisina jotain promotyötä? Onko teillä ollut vaikka just podcast-jaksoja tai jotain keskusteluja, järjestättekö jotain tilaisuuksia, että tulisi parempi tietoisuus näistä asioista? Monestihan päätökset voi perustua vähän hataraan tietopohjaan, ettei ihan ymmärretä, kuinka iso merkitys näillä asioilla voi olla. Oletteko tämmöistä vaikuttavuustyötä tehneet maisema-arkkitehteina?

00:28:01 Mari

Joo no itse asiassa meidän toimistolla me ollaan järjestetty semmoisia, me kutsutaan niitä tiedeiltapäiviksi. Me ollaan järjestetty kerran kuussa niitä, nyt parin vuoden ajan jo ja lähes joka kuukausi, ja nyt ne on toki olleet online tässä reilun vuoden. Eri teemoista keskustellaan ja pyritään tietoon pohjautuen löytämään ratkaisuja ja nostamaan keskustelua erilaisista kaupunkivihreään liittyvistä aiheista. Mutta ne on ehkä enemmän kyllä olleet ammattilaisille ja kollegoille, suunnattu. Toi on kyllä hyvä ajatus ja varmaan tuollaista olisi hyvä. Esimerkiksi maisema-arkkitehtiliitto voisi olla, Itsekin olen ollut siellä hallituksessa, että uskallan sanoa että voisi olla aktiivisempi, mutta me ollaan tosi pieni ammattikunta ja tosi työllistetty. Tätä kaupunkivihreän suunnittelua tuntuu riittävän tällä hetkellä. On valitettavaa, että sitten aika vähän ihmisillä jää aikaa tommoiseen, mikä voisi olla järjestöjen työtä ja ylipäättänsä sanan levittämistä.

00:29:28 Tiina

Tietysti se on sitten semmoista, mitä tekee omalla ylimääräisellä ajallaan, mitä suunnittelutyöstä jää. Tiedän itsekin, että suunnittelijat on kyllä niin kiinni toimeksiannoissa, että voi olla vaikea löytää energiaa ja aikaa. Mutta kyllä mun mielestä jokainen kuntavaaliehdokas voisi käydä yhden illan istumassa teidän kanssa ja pohtimassa näitä ennen kuin saa aloittaa virassaan.

00:29:56 Mari

Hyvä ajatus!

00:29:59 Tiina

Onko sulla jotain, nyt me jatkettiin, jännä, me jatkettiin täältä pitkospuiden jälkeen vähän luontopolkua.

00:30:07 Mari

Mä en itseasiassa tiedä, miten tämä reitti nyt menee.

00:30:10 Tiina

Joo tää polku näyttää siltä, että tää vähän typistyy, mutta ehkä tuossa ylempänä se menee vähän paremmin. Me tultiin tänne korkealle lintutornille, missä on voinut ihailla Helsingin kotkaparia, mutta mä olin viimeksi vähän huolissani, kun ne eivät istuneet siellä.

00:30:24 Mari

Kuulin, että ne ei olisi pesineet tänä vuonna.

00:30:27 Tiina

Joo, mä oon nähnyt ne aikaisemmin tänään, mut nyt kun mä viimeksi kävin, niin se vähän vaikutti siltä, että ehkä ne ei pesi. Mutta sulla taitaa olla siitä sitten, mä en ole ehtinyt selvittää asiaa vielä, mutta se oli vähän... Ehkä täällä oli liian vilkasta. Ja nyt mä en tarkoita

itse asiassa ihmisiä, mä tarkoitan sitä, että se oli viime vuonna aika hulabaloo koko se saari, missä ne pesi, kun siellä oli tuhat ja yksi harmaahaikaraa, mutta sitten myös merimetsot. Se oli semmoinen hyvin erikoisen näköinen yhdyskunta, mutta ei voi tietää mihin ne sitten perustaa omat päätöksensä. Mutta jatketaan sitten taas, mua kiinnostaa se, että onko sulla jotain semmoisia suunnitteluperiaatteita, että kun saat toimeksiannon tai suunnittelutehtävän, että sinulla olisi jokin checklist tai periaatteita, joista sä et tingi ratkaisuiden tai muiden suhteen. Pystytkö tunnistamaan sellaisia juttuja, mitkä aina sun suunnittelutyössä olisi mukana?

00:31:33 Mari

No joo siis, olisi ihanaa kyllä, jos voisi sanoa, että mulla olisi jotain semmoisia, mistä mä en todellakaan tingi. Aika paljon realiteetit on, että sitten kaikesta joutuu neuvottelemaan ja suunnittelu on erilaisten kompromissien tekoa tai asioiden ja tavoitteiden yhteensovittelua. Mutta ehkä lähtökohtaisesti mä pyrin kyllä aina siihen, että... no, käytetään tällaista termiä kuin luontopohjaiset ratkaisut, eli pyritään löytämään asioihin sellaisia ratkaisuja, että voidaan ikään kuin mahdollisimman vähillä materiaaliressursseilla ja mahdollisimman paljon luonnon prosesseja hyödyntäen ratkaista jotain asioita, ja sitten ehkä tuodaan siihen vielä monimuotoisuutta eli käytetään monimuotoista kasvillisuutta ja näin. Se on sellainen periaate, mitä tavallaan kaikessa yritän soveltaa. Voin antaa vaikka käytännön esimerkkinä, esimerkiksi sadevesien johtaminen ja ohjaaminen jollain tontilla on sellainen, mitä varmaan jokaisessa maisema-arkkitehdin työtehtävässä pitää jollain tavalla suunnitella. Että pyrittäisiin siihen, että ei lähtökohtaisesti automaattisesti ohjata niitä sadevesikaivoihin ja putkiin maan alle vaan tuodaan ne siihen maan pinnalle, jolloin niistä saadaan myös elämyksellinen tekijä mahdollisesti. Ja se vesi on tosi tärkeä kasvillisuudelle ja sitä kautta saadaan myös monimuotoisuutta monella tapaa ja usein ne ovat sitten ekologisia ratkaisuja monella tapaa myös. Niin tällaisista periaatetta sitä pyrkii kaikessa soveltamaan.

00:33:51 Tiina

Aivan. Mitä tällaisten luontopohjaisten ratkaisujen toteuttaminen edellyttää? Miltä tällainen voisi näyttää, mistä voisi tunnistaa, jos täällä kaupunkiluonnossa liikkuu? Tai mistä voisi tunnistaa, että se ei ole luontopohjainen, pystytkö kertomaan?

00:34:07 Mari

Nää sadevedet on hyvä esimerkki, esimerkiksi ei-luontopohjainen ratkaisu on se, että on esimerkiksi asfalttia tai jotain kivettyä pintaa, joka ei läpäise ollenkaan vettä, että on semmoista pintaa paljon, ja sitten kaikki vedet ohjautuvat johonkin kaivoon suoraan ja näin. Mutta sitten luontopohjaisen ratkaisun voisi tunnistaa siitä, että vesi ohjautuu vaikka kasvillisuusalueelle tai että siellä ei esimerkiksi ole läpäisemättömiä pintoja, vaan vesi pääsee imeytymään kaikilta pinnoilta maahan niin kuin luonnossa, rakentamattomia alueilla yleensä tapahtuu näin, paitsi ehkä kalliolla. Mutta toi nyt on aina sellainen hyvä esimerkki. Mut sit on muitakin esimerkkejä, esimerkiksi lasten ympäristöissä, vaikka päiväkotitai koulupihoihin, on ainakin meidän toimistonkin töissä lähtökohtana, että pyritään välttämään kaikkia sellaisia keinotekoisia turva-alustamateriaaleja, mitä aika paljon kuitenkin käytetään nykyisin, esimerkiksi tekonurmea tai valettua kumirouheturva-alustaa, mitä tarvitaan leikkivälineiden ympärille. Pyrittäisiin ratkaisemaan niitä ehkä vähän luonnonmukaisemmilla materiaaleilla ja tuomaan luontokosketusta lasten ympäristöihin.

00:36:01 Tiina

Niin just. No mitä kaikki nää tekee kaupunkiympäristölle ja sille, miltä kaupungeissa näyttää, estetiikalle ja tällaiselle? Miten sä näet, muuttuuko meidän kaupungit, näyttääkö niissä

tulevaisuudessa vähän erilaiselta? Onko sulla jokin visio omissa ajatuksissa, minkälainen tulevaisuuden kaupunki voisi olla tai millainen sen pitäisi olla?

00:36:33 Mari

Joo no kyllä mun mielestä kaupunkikuvan pitääkin muuttua. Onhan meillä tietenkin kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita, jotka on syytä jossain määrin säilyttää, mutta varsinkin uusilla alueilla totta kai meidän pitää suunnitella niitä niistä lähtökohdista, mitkä maailmassa ja yhteiskunnassa on tällä hetkellä. Meillä on isoja haasteita, mitä ei ole vielä tunnistettu silloin sata vuotta sitten, kun jotkut osat kaupungeista on rakennettu. Nyt meidän pitää vastata ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen, kyllä sen pitää mun mielestä näkyä kaupungissakin. Maankäyttöhan on yksi isommista asioista, jotka vaikuttavat näihin haasteisiin.

00:37:33 Tiina

Niinpä. No miten sitten näin kaupunkilaisena, kun liikut kaupunkiluonnossa, tai voidaan nyt ottaa tää kaupunkiniittykin, koko ajan unohdan korostaa sitä, että meidän tavoitteemme oli puhua niityistä, me puhutaan luonnosta monipuolisemmin, mutta ei se ei se mitään. Mutta jos täällä nyt liikkuu ja kulkee, niin mihin pitäisi kiinnittää huomiota? Voiko kaupunkivihreää jotenkin lukea, mitä se kertoo meille, olisiko jotain mihin pitäisi kiinnittää erityistä huomiota tai mitä pitäisi etsiä, voiko se kertoa meille asioita?

00:38:11 Mari

Joo ehkä mä ehkä pystyn vastaamaan tuohon silleen suunnittelijan näkökulmasta. En ole ekologi enkä biologi vaikkakin kiinnostunut niistä asioista, että ehkä semmoisia havaintoja mä en osaa välttämättä sanoa, mutta ehkäpä nyt itse asiassa tässä on yks havainto nyt kun me tultiin tällaiselle polulle, joka on tosi kulunut ja tällainen muhkurainen ja täällä on tosi paljon juuria ja kiviä ja kaikkea tullut näkyviin, kun tää on niin sadevedenkin kuluttama ja varmaan aika paljon käyttöä tässä. Tämä on ehkä yksi sellainen asia, mikä liittyy luontoalueisiin kaupungissa: kulutuspaine on kyllä tosi kova ja kasvaa koko ajan, koska kun tulee lisää ihmisiä ja kaupunkirakennetta tiivistetään ja näin, niin niihin jäljellä oleviin viheralueisiin kohdistuu käyttöpainetta. Ja toki ihmiset on käyttäneetkin nyt, etenkin viimeisen vuoden aikana, mutta saattaa jossain määrin jäädä pysyväksi, enemmän ja enemmän näitä viheralueita. Jäljellä oleva luontokaan ei välttämättä kestä sitä kulutusta, tai se vaatii myös suunnittelua, kulunohjausta ja erilaisia rakenteita, jotka sitten mahdollistavat sen käytön niin, että myös luontoa pystyisi säilymään.

00:39:54 Tiina

Niin just eli tietysti suunnittelua ja suunnittelijaa tarvitaan, etenkin näissä kaupunkiluontokohteissa, joissa käyttäjiä on paljon ja se luo painetta siihen myös, että ympäristö ja sen käytettävyys säilyisi, että ihmiset voi nauttia siitä.

00:40:12 Mari

Joo. Ja sitten jos haluaisi vielä miettiä, mitä rakennetussa ympäristössä voisi havainnoida, niin ehkä itse havainnoin paljon sellaista, että minkälaista kasvillisuutta on esimerkiksi istutetuilta alueella käytetty, onko siellä vain yhtä tai kahta pensaslajia kaikki, vai onko se jotenkin monipuolisempaa, että olisi kerroksia. Esimerkiksi voisi olla niittymäistä kasvillisuutta ja pensaita siellä täällä ja puita, niin se tuo heti monipuolisuutta myös sille lajistolle, joka voisi mahdollisesti siellä viihtyä.

00:41:00 Tiina

Aivan. Eli palataan taas siihen luonnon monimuotoisuuteen, ja kaupunkiluonnon siinä missä muunkin luonnon olisi hyvä olla monipuolista. Hei ihan viimeisenä mä kysyn sulta vielä, että onko sulla jokin tällöinen suosikkiniitty olemassa joko Helsingissä tai sun kotialueen lähellä Tapiolassa tai ihan missä tahansa muuallakin, kunhan se olisi kaupunkiniittymäinen kohde.

00:41:30 Mari

No täytyy ehkä sanoa tuohon, että Tapiolassa näitä niittyjä riittää, nimeltään on Silkkiniitty ja Leimuniitty, mutta nehan ei oikeasti ole niittyjä vaan sellaisia nurmipuistoja. Ehkä sielläkin voisi miettiä, että voisiko jotain aluetta hoitaa jatkossa niittymäisempänä. Mutta mulle tulee ekana mieleen lempiniityistä ihan ehdottomasti Helsingin saaret, Vallisaari ja Isosaari esimerkiksi, niissähan on todella hienoja niittyjä ja ne on siis nimenomaan syntyneet historiassa, kun siellä on ollut puolustusvoimien ja sotilaskäyttöä vuosisatoja, ja sen vaikutuksen myötä niitä on pidetty avoimina. Siellä on myös sellaista kalkkivaikutusta niissä rakennetuissa alueissa siihen maaperään, siellä viihtyy tosi hieno, monipuolinen niittylajisto monin paikoin. Ne ovat tosi upeita, sinne kannattaa lähteä kyllä tutustumaan niittyihin!

00:42:40 Tiina

Jep! Kerro vielä lopuksi, miten niihin pääsee.

00:42:45 Mari

Tosi hyvät on kyllä kesäaikaan nuo saaristolauttayhteydet Helsingissä, ja Espoostakin löytyy saaristoa kyllä, eli sinne vaan tutkimaan aikatauluja netistä. Varmaan kohta alkaa säännölliset vuorot, ellei ole jo toukokuussa alkanut.

00:43:04 Tiina

Joo, luulisi kun nyt on näin kesäistä ainakin jo täällä Lammassaassa. Hei kiitos sulle paljon tästä keskustelusta. Toivon, että kaikki, jotka kuuntelivat tämän, nauttivat tästä yhtä paljon kuin me.

00:43:19 Mari

Jes, kiitos!

00:43:24 Tiina

Hei mahtavaa, että olit mukana meidän kanssamme kävelyllä tänään! Tule mukaan myös, kun me kävellään Vallisaassa ja kuullaan taiteilija Teemu Lehmusruusulta, miten tutkimustieto ja ympäristötaide yhdistyvät ja kohtaavat, ja mitä kaikkea se voi meille kertoa. Tule mukaan myös kävelylle Helsingin kaupungin biologin Tuuli Ylikotilan kanssa, kuullaan silloin kaupunkiniittyjen luonnon monimuotoisuudesta. Kuullaan siellä taas, moi!

Tämänkin keskustelun taustalla ja tukena ja tuottamassa ovat olleet monialainen Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama CO-CARBON-tutkimushanke sekä Baltic Sea Action Group -järjestö. Näihin voit tutustua nettisivuilla cocarbon.fi ja bsag.fi.

00:44:33 [Outro]

[äänimerkki]

[äänite päättyy]